

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Відновлення дії попередньої редакції нормативно-правового акта внаслідок визнання Конституційним Судом України внесених до нього змін неконституційними

С. Вдовіченко

суддя Конституційного Суду України,
заслужений юрист України

У статті розглянуто деякі механізми виконання рішень конституційних судів, зокрема зосереджено увагу на такому засобі юридичної техніки, як поновлення раніше чинної редакції нормативно-правового акта внаслідок визнання неконституційними внесених до нього змін.

Ключові слова: Конституційний Суд України, засоби юридичної техніки виконання рішень конституційних судів, порядок і строки виконання рішень Конституційного Суду України, відновлення попередньої редакції нормативно-правового акта.

Як свідчить практика діяльності конституційних судів, прийняття ними рішень щодо визнання нормативно-правових актів, їх окремих положень такими, що не відповідають конституції (є неконституційними), не завжди зумовлює позитивні наслідки у процесі подальшого регулювання певних суспільних відносин. Визнаючи закони або окремі законодавчі норми неконституційними, органи конституційної юрисдикції можуть тим самим інколи створювати прогалину в правовому регулюванні, оскільки неконституційні положення вилучаються з правової системи. Необхідність певного, іноді тривалого часу для заповнення законодавцем такої прогалини спричиняє ситуацію, коли суб'єкт правозастосування, який має невідкладно застосувати норму права (особливо у процесі захисту прав і свобод громадян), повинен використовувати аналогію права або відкладати прийняття управлінського рішення, що не завжди є позитивним¹.

Певний вплив на процес застосування правових норм здійснюють органи судової влади. Аналіз діяльності Конституційного Суду України та конституційних судів зарубіжних країн свідчить про існування різних засобів юридичної техніки,

¹ Так, наприклад, після прийняття Рішення Конституційного Суду України від 9 вересня 2010 року № 19-рп/2010 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвідомчості справ, пов'язаних із соціальними виплатами», яким було змінено підвідомчість справ з питань соціальних виплат, виникла ситуація, за якої суди загальної юрисдикції зупиняли провадження у справах до врегулювання окремих процесуальних питань на законодавчому рівні.

що використовуються ними для уникнення прогалин у праві, які можуть виникнути у разі прийняття ними рішення про визнання закону або іншого правового акта (його окремого положення) таким, що суперечить конституції держави¹.

Зважаючи на те, що обмін досвідом та сприйняття практики зарубіжних країн щодо функціонування механізмів виконання рішень органів судового конституційного контролю є завжди корисним, оскільки дає змогу виявити як позитивні, так і негативні тенденції на цій стадії конституційного судочинства, зупинимось детальніше на деяких засобах виконання рішень конституційних судів в аспекті уникнення законодавчих прогалин.

Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції України² і дає офіційне тлумачення Конституції та законів України (стаття 147 Основного Закону держави). Згідно з частиною другою статті 152 Конституції України закони, інші правові акти або їх окремі положення, визнані такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність.

Рішення і висновки Конституційного Суду України є обов'язковими до виконання і не підлягають оскарженню (частина четверта статті 63, стаття 69 Закону України «Про Конституційний Суд України»³ (далі — Закон про КСУ). Питанням виконання рішень Конституційного Суду України присвячено чимало наукових статей⁴, в яких також наголошується, зокрема, на їх всезагальності й обов'язковості виконання, що слугує стійкості конституційного правопорядку та забезпеченню реалізації принципу верховенства Конституції України, утвердженню України як правової держави, в якій визнається і діє принцип верховенства права.

Виконання рішень Конституційного Суду потребує активних дій з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, судів загальної юрисдикції,

¹ Форум: Исполнение решений конституционных судов // Конституционное право: Восточноевропейское обозрение. — 2002. — № 3 (40). — С. 40–76.

² Конституція України від 28 червня 1996 року // Офіційний вісник України. — 2010. — № 72/1. — Ст. 2598.

³ Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 року № 422/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 49. — Ст. 272.

⁴ Див., наприклад: Чубар Л. Обов'язок державних органів виконувати рішення конституційних судів // Вісник Конституційного Суду України. — 2001. — № 5. — С. 58; Євграфов П. Б. Виконання рішень Конституційного Суду є обов'язком кожного // Юридичний журнал. — 2003. — № 5 (11). — С. 112–115; Бринцев В. Д. Належне виконання рішень Конституційного Суду України як одна з головних складових ефективності конституційного судочинства // Вісник Конституційного Суду України. — 2007. — № 2. — С. 77; Маркуш М. А. Шляхи підвищення ефективності виконання рішень Конституційного Суду України: теоретичні та практичні аспекти // Вісник Конституційного Суду України. — 2009. — № 5. — С. 76–88; Івановська А. Актуальні питання забезпечення виконання рішень Конституційного Суду України // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XIII регіонально-науково-практичної конференції (8–9 лютого 2007 р.) — Л., 2007. — С. 167–169; Сергієнко Н. Вплив рішень Конституційного Суду України на правозастосовну практику судів спеціалізованої юрисдикції // Вісник Вищого арбітражного суду України. — 2000. — № 4. — С. 138–140; Головань І. Деякі проблеми виконання рішень Конституційного Суду України // Вісник Конституційного Суду України. — 2010. — № 6. — С. 132–141.

інших суб'єктів правозастосування. Однак обов'язковість рішень на практиці не завжди означає їх швидке автоматичне виконання. Причиною цього є недостатнє правове регулювання, визначене у Законі про КСУ. Цей Закон, як зауважує, зокрема, М. Маркуш, потребує внесення до нього відповідних змін та доповнень, оскільки не всі органи державної влади забезпечують своєчасне виконання прийнятих Конституційним Судом рішень та внесення змін до правових актів, окремі положення яких було визнано неконституційними.

Зважаючи на особливу важливість реалізації рішень Конституційного Суду України, законодавець у частині другій статті 70 Закону про КСУ передбачив, що у разі необхідності Суд може визначити у своєму рішенні, висновку порядок і строки їх виконання, а також покласти на відповідні державні органи обов'язки щодо забезпечення виконання рішення, додержання висновку¹. Хоча, як зазначив Конституційний Суд у Рішенні від 14 грудня 2000 року² № 15-рп/2000, додаткове визначення у рішеннях, висновках Суду порядку їх виконання не скасовує і не підміняє загальної обов'язковості їх виконання; незалежно від того, наявні чи відсутні в рішеннях, висновках приписи щодо порядку їх виконання, відповідні закони, інші правові акти або їх окремі положення, визнані за цими рішеннями неконституційними, не підлягають застосуванню як такі, що втратили чинність з дня ухвалення Судом рішення про їх неконституційність.

Аналіз випадків невиконання рішень Конституційного Суду України дає змогу стверджувати, що таке невиконання зумовлене, передусім, фінансовими (справи щодо соціальних гарантій громадян) або політичними чинниками. В окремих випадках невиконання рішень Конституційного Суду України супроводжувалося висловленням критики на його адресу з приводу, наприклад, того, що він має відтермінувати³ набуття законної сили рішеннями щодо неконституційності окремих положень законодавчих актів або їх офіційне оприлюднення з тим, щоб Верховна Рада України за цей час внесла відповідні зміни в поточне законодав-

¹ В окремих рішеннях КСУ вказував на необхідність врегулювання правовідносин, щодо яких виникла законодавча прогалина внаслідок визнання неконституційним нормативно-правового акта або окремих його положень. Зокрема, в Рішенні від 16 травня 2007 р. № 1-рп/2007 (справа про звільнення судді з адміністративної посади) КСУ в резолютивній частині зазначив: «Рекомендувати Верховній Раді України невідкладно в законодавчому порядку врегулювати питання про призначення судді на посаду голови суду, заступника голови суду та звільнення його з цієї посади». Подібним чином було вказано і в інших рішеннях КСУ, зокрема від 9 липня 2002 р. № 15-рп/2002, від 2 листопада 2004 р. № 15-рп/2004.

² Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 2000 року № 15-рп/2000 у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Верховної Ради України «Про чинність Закону України «Про Рахункову палату», офіційного тлумачення положень частини другої статті 150 Конституції України, а також частини другої статті 70 Закону України «Про Конституційний Суд України» стосовно порядку виконання рішень Конституційного Суду України (справа про порядок виконання рішень Конституційного Суду України) // Вісник Конституційного Суду України. — 2000. — № 6. — С. 16–21.

³ Практика з відтермінування набуття законної сили рішеннями існує в Азербайджані, Вірменії, Естонії, Німеччині, Польщі. У статті 67 Закону Азербайджанської Республіки про Конституційний Суд, наприклад, встановлено, що його рішення можуть набирати чинності з моменту оприлюднення, з дня опублікування або з моменту, зазначеного в самому рішенні.

ство. Це пояснювалося тим, що в такий спосіб буде завдано меншої шкоди правовому регулюванню суспільних відносин, ніж наявність прогалини у праві, зумовленої рішенням Суду. Висловлювалися й такі думки, що Верховна Рада України повинна законом легалізувати¹ рішення Конституційного Суду. Однак у практиці вітчизняного органу конституційної юрисдикції таких випадків не було, зокрема й тому, що ні на конституційному, ні на законодавчому рівнях таких повноважень Конституційного Суду України або парламенту не встановлено, на відміну від подібної практики в зарубіжних країнах.

Серед правових засобів, що використовують зарубіжні конституційні суди задля уникнення прогалин, які можуть виникнути внаслідок прийнятих ними рішень, слід виокремити такі:

— відтермінування офіційного опублікування рішення (Білорусія, Литва, Польща);

— встановлення рішенням пізнішої дати набрання ним законної сили (Вірменія, Естонія, Туреччина, Чеська Республіка);

— констатація конституційним судом того, що оспорюваний правовий акт тимчасово відповідає конституції, і вказівка на те, що цей акт суперечитиме конституції, якщо не буде змінений до визначеного терміну (Латвія, Словенія, Хорватія, Угорщина);

— визнання правового акта таким, що суперечить конституції внаслідок законодавчого упущення, без виключення його з правової системи, або оголошення акта недейсним (ця техніка застосовується, зокрема, конституційними судами Естонії, Іспанії, Німеччини, Хорватії);

— поновлення раніше чинного правового регулювання (Австрія, Болгарія, Латвія, Литва, Німеччина) тощо².

Застосування перелічених правових механізмів Конституційним Судом України, крім останнього, обмежується положенням частини другої статті 152 Конституції України, яке однозначно встановлює момент втрати чинності законів, інших правових актів або їх окремих положень, що визнані неконституційними, — з дня ухвалення Судом рішення про їх неконституційність. Прийнятним у правовому аспекті і таким, що застосовується Конституційним Судом України на практиці, є засіб щодо поновлення раніше чинного правового регулювання, який детальніше розглянемо нижче.

Стаття 3 Конституції України головним обов'язком державних органів встановлює утвердження та забезпечення прав і свобод людини. У випадках пору-

¹ Подібна процедура, пов'язана з впливом на процес прийняття конституційним судом рішення, діє, наприклад, у Казахстані: «На итоговое решение Конституционного Совета в целом или в его части могут быть внесены возражения Президента Республики, в случае преодоления которых двумя третями голосов от общего числа членов Конституционного Совета решение Конституционного Совета считается неприятым и конституционное производство прекращается» (статья 38 Закона о Конституционном Суде).

² Бирмонтене Т., Ярашюнас Э., Спруогис Э. Генеральный доклад XIV Конгресса Конференции европейских конституционных судов (Вильнюс, 3–6 июня 2008 года) // Конституционное правосудие. Вестник Конференции органов конституционного контроля стран молодой демократии. — 2008. — Вып. 2 (40)–3 (41). — С. 208–218.

шення прав і свобод людини і громадянина актами, визнаними неконституційними, відповідне рішення Конституційного Суду України повинно виконуватися негайно — з дня його ухвалення. Така регламентація частиною другою статті 152 Конституції України прямо пов'язана з реалізацією громадянами гарантії, передбаченої частиною третьою цієї статті: «Матеріальна чи моральна шкода, завдана фізичним або юридичним особам актами і діями, що визнані неконституційними, відшкодовується державою у встановленому законом порядку». В окремих випадках Конституційний Суд вказує на преюдиціальне значення своїх рішень при розгляді судами загальної юрисдикції позовів у зв'язку з правовідносинами, що виникли внаслідок дії положень, визнаних неконституційними¹.

У зв'язку з цим у випадках, коли йдеться про порушення прав і свобод людини і громадянина, органи державної влади у процесі правозастосування повинні керуватися безпосередньо нормами Конституції України та виконувати рішення Конституційного Суду, не чекаючи, поки Верховна Рада України прийме закон (внесе зміни) на виконання такого рішення.

Як зазначалося, для конституційних судів зарубіжних країн поширеною є практика поновлення раніше чинного правового регулювання. Тобто якщо зміни до закону визнаються неконституційними, то має застосовуватися попередня його редакція, яка, звісно, відповідає конституції. Така юридична техніка певною мірою зіставна з категорією «часової (темпоральної) дії нормативно-правового акта в часі»², проте її застосування не означає, що йому надається зворотна дія.

Юридична техніка відновлення попереднього правового регулювання застосовується конституційними судами в таких країнах, як Австрія, Болгарія, Латвія, Литва, Німеччина, Португалія та інших.

У пункті 5 статті 139 Конституції Австрійської Республіки зазначено, що рішення про визнання протизаконним нормативного акта набирає чинності з дня його опублікування, якщо Конституційний Суд сам не встановить строк зупинення його дії, який не може перевищувати шести місяців, а за необхідності здійснення законодавчих заходів — одного року. У пункті 6 цієї статті зазначено, що у разі, коли рішенням Конституційного Суду закон скасовується як неконституційний, то з дня набрання сили цим рішенням, якщо в ньому не встановлено іншого, знову набувають чинності законодавчі положення, які були змінені законом, визнаним Конституційним Судом неконституційним.

У Литві основний аргумент на користь рішення про поновлення правових норм, які втратили законну силу через визнання їх неконституційними, полягає в тому, що «маються на увазі не повноваження конституційних судів щодо поновлення юридичної сили норми, яка була скасована або змінена неконституційним правовим актом, а поновлення таких норм як юридичний наслідок рішення, яким констатується неконституційність правового акта, що скасував або змінив попе-

¹ Див., наприклад: *Рішення Конституційного Суду України від 19 червня 2001 року № 9-рп/2001 (справа щодо стажу наукової роботи)*, від 3 жовтня 2001 року № 12-рп/2001 (справа про відшкодування шкоди державою).

² *Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. — К., 1998. — Т. 2. — С. 214–215.*

редне правове регулювання, прямо передбачене в конституції (законах) держави. Подібне розширення меж юрисдикції Конституційного Суду — це феномен юрисдикційної дискреції, який не відхиляється від європейських тенденцій»¹.

У цьому ж аспекті можна навести Рішення Конституційного Суду Республіки Болгарія від 31 жовтня 1995 року № 22 (конституційна справа № 25/1995)², у резолютивній частині якого зазначено, що скасований або змінений закон поновлюється в тій редакції, яка існувала до скасування або зміни. Така правова позиція Суду впливає з розгорнутого обґрунтування концепції «відновлювальної дії» (*reinstatement of the preceding law*) рішення про скасування, згідно з якою рішення не спричиняє прогалини у праві, а навпаки, поновлює дію норми, попередня редакція якої перебуває у відповідності до конституції.

У цьому питанні доречно також звернути увагу на діяльність Федерального Конституційного Суду Німеччини (далі — ФКС).

Як і в Законі про КСУ, Законом «Про Федеральний Конституційний Суд»³ (далі — Закон про ФКС) детально не регламентовано порядок та способи виконання рішень ФКС. У параграфі 35 цього Закону лише зазначено, що ФКС у своєму рішенні може визначити суб'єкта його виконання, а також у конкретних випадках встановити вид і спосіб його виконання. Проте на основі цього положення ФКС у рішенні визначає всі дії, необхідні для виконання його рішення, а у разі необхідності робить це незалежно від заяв або пропозицій учасників провадження, тобто за власною офіційною ініціативою, або навіть окремо, після прийняття рішення по суті справи⁴. Вид, обсяг та зміст приписів стосовно порядку виконання залежать від змісту відповідного рішення по суті справи, яке має бути виконане, і, крім того, від конкретних суспільних відносин, які треба привести у відповідність до нього.

У випадках визнання нормативно-правового акта (його норми) недейсним⁵, ФКС у рішенні може зазначити про поновлення дії попередньої редакції акта

¹ Проблематика пробелов в праве в научной правовой доктрине / Генеральный доклад XIV Конгресса Конференции европейских конституционных судов (Вильнюс, 3–6 июня 2008 года) // Конституционное правосудие. Вестник Конференции органов конституционного контроля стран молодой демократии. — 2008. — Вып. 2 (40) — 3 (41). — С. 108.

² Веб-сторінка Конституційного Суду Республіки Болгарія // <http://www.constcourt.bg/Pages/Document/Default.aspx?ID=281>

³ Закон «О Федеральном Конституционном Суде» от 12 марта 1951 г. // Федеративная Республика Германия. Конституция и законодательные акты. / Пер. с нем. / Сост. Т. Г. Морщакова; Редкол.: Г. В. Барабашев, О. А. Жидков, И. П. Ильинский, Г. П. Калямин, Б. А. Страшун, В. А. Туманов, В. Е. Чиркин, Р. К. Балод, А. А. Попова; Под ред. и со вступ. ст. Ю. П. Урьяс. — М., 1991. — С. 302.

⁴ Див. Рішення ФКС 6, 300 [303]; 2, 139 [142] // Entscheidungen des Bundesverfassungsgerichts. Bundesrepublik Deutschland. — Mohr Siebeck.

⁵ Закон «Про Федеральний Конституційний Суд», зокрема, у параграфах 78, 89 розмежує такі поняття, як визнання нормативно-правового акта таким, що не відповідає (або відповідає) Основному Закону, та визнання нормативно-правового акта недейсним. У разі визнання нормативно-правового акта таким, що не відповідає Основному Закону, Суд встановлює законодавцю календарну дату, до якої відповідний акт повинен бути приведений у відповідність до Основного Закону. Тобто до зазначеної дати цей оспорюваний акт чи норма може діяти, поки законодавцем вирішується питання щодо приведення його у відповідність до Основного Закону. У разі визнання нормативно-правового акта, який регулює найважливіші суспільні відносини, таким, що не від-

(правової норми) за умови, що суспільні відносини були врегульовані цим актом перед внесенням до нього неконституційних змін. Тобто попередні норми відновлюють свою дію в тій самій редакції, що й до внесення змін, оскільки вони не можуть бути позбавлені чинності законом, визнаним недійсним. Якщо норма, яку згодом було визнано неконституційною, виявляє щодо норми, котра їй передує, дію як *lex specialis*, то після визнання її неконституційною знову можливе застосування попередньої норми як *lex generalis*¹.

Якщо було визнано недійсними зміни до нормативно-правового акта, оскільки вони, наприклад, прийняті не повноважним на те органом, то відновлюється первісна редакція цієї норми². У практиці ФКС існують й інші ситуації, коли відновлюється попереднє правове регулювання, однак є також випадки, коли застосування цього механізму є неможливим³. У будь-якому випадку ФКС досліджує мету законодавця при внесенні ним змін, адже наступне врегулювання може мати різну мотивацію. По-перше, воно може обмежуватися лише тим, щоб врегулювати певні суспільні відносини по-новому, але при цьому в принципі визнавати необхідність загального попереднього регулювання. У такому випадку ФКС дійсно може відновити попередню норму, якщо зміни до неї визнаються неконституційними. По-друге, зміни можуть прямо або опосередковано визначати, що попередня редакція норми має втратити юридичну силу. Тоді ФКС досліджує, чи може бути відновлена чинність норми, якщо зміни до неї визнаються неконституційними, тобто тут йдеться про загальну мету та контекст правового регулювання⁴.

Цілком правомірно аналогічну техніку з відновлення попередньої редакції нормативно-правового акта застосував і вітчизняний орган конституційної юрисдикції у Рішенні від 7 липня 2009 року № 17-рп/2009⁵, у результаті чого поло-

повідляє Основному Закону, ФКС у рішенні може вказати, що у разі, якщо цей акт не буде приведено у відповідність до Основного Закону у встановлений строк, то буде діяти сформульована Судом правова позиція чи норма. Стосовно другого випадку, а саме визнання закону недійсним, то оспорюваний нормативно-правовий акт втрачає чинність з моменту прийняття рішення ФКС.

¹ Maier, Diemut, Die Folgen verfassungswidriger Gesetze im öffentlichen Recht, 1966. — S. 198.

² Див. Рішення ФКС 61, 149 [151, 208] // Entscheidungen des Bundesverfassungsgerichts. Bundesrepublik Deutschland. — Mohr Siebeck.

³ Ситуація є дещо іншою у тому випадку, якщо ФКС визнає закон (його окреме положення) неконституційним, але одночасно обмежується тим, що констатує лише невідповідність цього закону Основному Закону і цим самим допускає подальше його застосування до прийняття законодавцем нового регулювання (у такому випадку попередні законодавчі норми не відновлюють свою дію). А у Рішенні ФКС 39, 1 [2] дія попередньої редакції § 218 Кримінального кодексу після визнання неконституційними змін до нього, внесених Законом «Про реформу кримінального законодавства», не відновила у зв'язку зі спеціальним розпорядженням ФКС про дію норм цього параграфу у визначеній ним редакції до набуття чинності новим законодавчим регулюванням. При визнанні неконституційними змін «не відновлюють своє життя» і норми закону про надання згоди (ратифікацію) певного міжнародно-правового договору, який вже інкорпорований у національне законодавство (див. Рішення ФКС 72, 200 [238]).

⁴ Schlaich K./Korioth S. Das Bundesverfassungsgericht, 6. Auflage, S. 317–319; Torsten Baumgarten, Anforderungen an die Begründung von Richtervorlagen, 1996, S. 56–66.

⁵ Рішення Конституційного Суду України від 7 липня 2009 року № 17-рп/2009 у справі у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень Конституційного Суду України, особливостей провадження у справах за конституційними зверненнями

ження Закону про КСУ відновили свою дію в попередній редакції. Такі самі правові наслідки мали місце й після ухвалення Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010 у справі про додержання процедури внесення змін до Конституції України¹, в пункті 6 мотивувальної частини якого зазначено, що «визнання неконституційним Закону № 2222 у зв'язку з порушенням процедури його розгляду та ухвалення означає відновлення дії попередньої редакції норм Конституції України, які були змінені, доповнені та виключені Законом № 2222. Це забезпечує стабільність конституційного ладу в Україні, гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина, цілісність, непорушність та безперервність дії Конституції України, її верховенство як Основного Закону держави на всій території України».

Вважаю, що така правова позиція Конституційного Суду України узгоджується з практикою європейських конституційних судів, відповідає принципу верховенства права та сприяє утвердженню України як правової держави, а тому повинна і надалі застосовуватися ним в окремих випадках. При цьому необхідно звернути увагу на наявність деяких підстав (критеріїв), які Суд повинен враховувати у разі належно вмотивованого поновлення дії попередньої редакції нормативно-правового акта чи окремих його положень. По-перше, нормативно-правовий акт (його положення) у редакції перед внесенням до нього змін не визнавався таким, що не відповідає Конституції України. По-друге, суспільні відносини, які потребують правового регулювання, є значущими (наприклад стосуються прав і свобод людини і громадянина, конституційного ладу, забезпечення функціонування державної влади). По-третє, якщо в такий спосіб буде упереджено можливі негативні наслідки, пов'язані з прогалиною у правовому регулюванні, що може виникнути внаслідок прийнятого Конституційним Судом України рішення.

Отже, поновлення дії попередньої редакції нормативно-правового акта є одним зі способів визначення порядку виконання рішень Конституційного Суду України відповідно до частини другої статті 70 Закону про КСУ, а викладені в цій статті твердження з приводу уникнення прогалин у правовому регулюванні шляхом наведення у прийнятих Конституційним Судом України рішеннях правових позицій щодо відновлення дії попередньої редакції нормативно-правових актів чи їх окремих положень, визнаних неконституційними, потребують подальших наукових досліджень, зокрема, вироблення підстав (критеріїв), за наявності яких такий правовий механізм може і повинен бути застосований.

та недопущення зловживань правом на конституційне подання», частин першої, другої статті 6, частин третьої, четвертої статті 44, пункту 3 частини першої, частини другої статті 45, частини другої статті 71, частини третьої статті 73 Закону України «Про Конституційний Суд України», частини шостої статті 52 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» (справа про конституційно встановлену процедуру набрання чинності законом) // Конституційний Суд України: рішення, висновки, 2009 / Конституц. Суд України. / Уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко; Відп. ред. А. А. Стрижак. — К., 2009. — Кн. 9. — С. 246.

¹ Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010 у справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року № 2222-IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України) // Офіційний вісник України. — 2010. — № 72/1. — С. 7.

Вдовиченко С. Л. Возобновление действия предыдущей редакции нормативно-правового акта вследствие признания Конституционным Судом Украины внесенных в него изменений неконституционными. В статье рассмотрены некоторые механизмы исполнения решений конституционных судов в частности сосредоточено внимание на таком средстве юридической техники, как возобновление ранее действующей редакции нормативно-правового акта в результате признания неконституционными внесенных в него изменений.

Ключевые слова: Конституционный Суд Украины, способы юридической техники исполнения решений конституционных судов, порядок и сроки исполнения решений Конституционного Суда Украины, возобновление предыдущей редакции нормативно-правового акта.

Vdovichenko S. Renewal of the earlier wording of a normative legal act as a result of recognition by the Constitutional Court of Ukraine of its amendments to be unconstitutional. The article deals with some aspects of the execution of the decisions of the constitutional courts. In particular, the attention is focused on such legislative technique as reinforcement of normative legal act in the previous wording as a result of recognition of the further amendments to be unconstitutional.

Key words: the Constitutional Court of Ukraine, the legal mechanisms of execution of the decisions of the constitutional courts, procedure and terms of execution of the decisions of the Constitutional Court of Ukraine, renewal of the earlier wording of a normative legal act.